

THE ART NOUVEAU ELEPHANT HOUSE

Budapest Zoo in City Park (Városliget) first opened its doors as a private institution in 1866, under the guidance of the noted scientist János Xantus. Whilst not the world's oldest zoo – that honour goes to Vienna (1752) and London (1828) – it remains one of the most unusual.

Much of its present form was established after 1907, when bankruptcy saw the zoo become a municipal property. A major redevelopment followed during which noted architects of the day were invited to design new pavilions, in prevailing artistic styles. The result was a unique urban landscape that can still be seen today. Shot through with a characteristic streak of the Oriental, these buildings were designed not only to display the creatures they contained against a suitably exotic backdrop, but also to hark back to the supposed eastern origins of the Hungarian people themselves.

The scene is set by the zoo's monumental entrance, held aloft by a troupe of elephants and topped off with a ring of polar bears, their paws placed obediently on blocks in front of them. Surrounding the portal itself is a beautiful frieze of exotic tropical birds and plants.

Once inside look out for the graceful Palm House, erected in 1912 by the famous Eiffel Company of Paris, its lofty glass and iron halls alive with monkeys and butterflies. Nearby is the steep-roofed Bird House designed in 1911 by Károly Kós. He was an architect who created a distinctly Hungarian style of architecture, based on the country's medieval folk past as well as the village architecture of his native Transylvania.

Eiffel-cég emelt 1912-ben, és amelynek fenséges üveg- és fémszerkezetű csarnokait majmok és pillangók töltik meg étellel. Innen nem messze található a soktornyú Madárház, amelyet 1911-ben Kós Károly tervezett. Kós jellegzetesen magyar építészeti stílust teremtett, amely az ország középkori múltján és szűkebb hazájának, Erdélynek népi hagyományain alapult.

A legkülönösebb azonban Neuschloss-Knüsli Kornél Elefántháza, amely egyidős a Pálmaházzal. Kupoláit varázslatos, kék mázas majolika cserepek borítják, amelyek a pécsi Zsolnay-gyárban készültek. Az egyik kupola szegélydíszének ritmusát az orrszarvú- és elefántfejek váltakozása adja, egyszerre keltve félelmetes és szórakoztató benyomást. Az épülethez kapcsolódik egy 70 méter magas minaret, amely sokkal inkább emlékeztet szecessziós mecsetre, mint állatházra. (A minaretet 1998-ban építettek át, és csodálatos kilátást nyújt a látogatóknak.) A különleges épület rekonstrukciója jogosan nyerte el 2000-ben az Európai Unió Europa Nostra-díját.

Ne feledkezzünk el azonban az Állatkertben élő mintegy 350 állatfajról sem, mivel Közép-Európa egyik legrangosabb gyűjteményében járunk. Szokatlan a Felső Tisza-vídedéki parasztgazdaság bemutatása, amelynek történelmi fajtái épp annyira egzotikusak, mint az afrikai szavanna vagy az Északi-sarkkör állatvilága: megtalálható itt a csüngő hasú malac, a kopasz nyakú tyúk, a tarka marha, a mudi kutya, a cikta juh és a hucul ló.

Duncan J. D. Smith: Only in Budapest (Csak Budapesten) című könyve alapján. JEL-KÉP Kiadó (2008)

Most extraordinary of all is Kornél Neuschloss-Knüsli's incredible Elephant House, built at the same time as the Palm House. Its domes are clad in stunning blue-glazed ceramic tiles, manufactured by the famous Zsolnay ceramic factory in Pécs in southern Hungary; one of the domes carries a frieze of alternating rhinoceros and hippopotamus heads, which manage to be both frightening and amusing at the same time. Attached to the building is a 70-metre high minaret (rebuilt in 1998 and offering today's visitors a spectacular view) giving the building more the impression more of an Art Nouveau mosque than an animal enclosure. Quite rightly the renovation of this unique building in 2000 garnered a European Union Europa Nostra prize.

Nor should we forget the 350 species of animals that live in the zoo, since it is regarded as one of the finest collections in Central Europe. Unusual is the reconstructed peasant farm from the Upper Tisza region, containing historic breeds every inch as exotic as those from the African Savanna or the Arctic: Swallow-Bellied Woolly Pigs, Bald-Necked Hens, Spotted Cattle, Mudi Dogs, Cikta Sheep, and Hucul Horses.

Adapted from the book Only in Budapest by Duncan J.D. Smith, published by JEL-KÉP Kiadó (2008)

A SZECESSZIÓS ELEFÁNTHÁZ

A városligeti Állatkert 1866-ban a neves természettudós Xantus János irányításával magánintézményként nyitotta meg kapuit. Bár nem a legidősebb, mivel ez a cím Bécest (1752), illetve Londont (1828) illeti meg, kétségtelenül mind a mai napig az egyik leghülyölegesebb állatkert.

Jelenlegi formáját nagyrészt 1907-ben nyerte el, amikor csődeljárás következtében a főváros tulajdonába került. Ekkor gyökeres átalakításokra került sor, és a kor legnevesebb építészei kaptak megbízást a pavilonok építésére az uralkodó művészeti irányzatok szellemében. Az eredmény a ma is meglévő, semmihez nem hasonlítható városi látványgyűjtemény. A Kelet jellegzetes vonásait viselő épületek nemcsak a bennük élő állatokat helyezik egzotikus környezetbe, hanem a magyar nép feltételezett keleti gyökereit is felidézik.

A hangulatot az Állatkert monumentális bejárata alapozza meg. A kapuív egy csapat elefánt hátán nyugszik, tetejét jegesmedvék gyűrűje zárja, akik, szőfogaadó állatként, mancsukat az előttük kiugró kőtömbön nyugtatják. A portált körben egzotikus trópusi madarak és növények gyönyörű fríze díszíti. Ha a látogató már a kertben van, nem hagyhatja ki a kecses Pálmaházat, amelyet a híres párizsi

